

Overhalla kommune

– positiv, frisk og framsynt

Kontrollutvalget i Overhalla kommune

Vår ref:
2020/1394-2

Deres ref
FE - 216, TI - &5

Saksbehandler
Even Buvarp Helsingen

Dato
28.10.2021

— Tilbakemelding på Rapport - Undersøkelse forurensningslokaliteter i Overhalla

I revisjonsrapporten er det oppgitt at Overhalla kommune følger opp de lokaliteter som oppdages, men at det er et forbedringspotensial i å systematisere hvordan nye lokaliteter avdekkes. I forbindelse med gjennomgang av forurensningslokaliteter i Overhalla er kommunedirektøren bedt om å vurdere følgende basert på rapporten fra kontrollutvalget:

- om det er behov for å etablere system for å oppdage forurensningslokaliteter
- om det målrettede arbeidet innen forurensning svarer til kommunens målsettinger innen miljø

Det er bedt om tilbakemelding på hvordan kommunen følger opp anbefalingene innen 1. november.

Kommunens ansvarsområde

For å definere kommunens ansvarsområde er det nødvendig å avklare begrepet forurensningslokaliteter. Slik begrepet er brukt i rapporten skiller det i liten grad mellom fagområdene og hvilken myndighet som har hjemmel til å følge opp. Slik vi tolker revisjonsrapporten er begrepet forurensningslokaliteter både benyttet om saker knyttet til forurenset grunn og til saker knyttet til forsøpling. Formålet med dette er å nærmere definere hva som er kommunens mulighetsområde til å følge opp saker.

Det følger av forurensningsloven § 28 et generelt forbud mot forsøpling, og kommunen er gitt myndighet til å følge opp slike saker gjennom lovens § 37. Med forsøpling menes å «*tømme, etterlate, oppbevare eller transportere avfall slik at det kan virke skjemmende eller være til skade eller ulempe for miljøet.*» Det er i hovedsak snakk om synlig avfall på overflaten, typisk villfyllinger, gjensatte gjenstander, søppel og annet.

Avfall eller forurensning som ligger i grunnen kan være vanskelig eller umulig å oppdage gjennom tilsyn. Ofte kreves det at fyllingen graves opp for å avdekke avfall eller at det gjennomføres prøvetaking for å oppdage forurensning i masser i selve fyllingen eller i sigevann. For å kunne

Postadresse
Svalivegen 2
7863 Overhalla
E-post:
postmottak@overhalla.kommune.no

Besøksadresse
Svalivegen 2

Telefon
74280000
Telefaks

Kontonr
Bank: 4212.31.88203
Skatt:
Org.nr. 939.896.600

kreve såpass omfattende tiltak må en begrunnet mistanke om at fyllingen inneholder avfall eller forurensning.

Kommunene er myndighet for opprydding av avfall og forurensninger i grunnen i forbindelse med planlagte bygge- og gravearbeider, jf. forurensningsforskriften kap. 2. For at kommunen skal kunne kreve utarbeidelse av tiltaksplan og pålegg om opprydding må det altså allerede være planlagt tiltak i området. For at kommunen skal fange opp slike saker forutsettes det at byggesak oversendes. For mindre tiltak som ikke er søknadspliktig vil det være vanskelig å følge opp.

I saker hvor en har mistanke om at det foreligger avfall eller forurensning i grunnen, men det ikke er planlagt tiltak (bygge- og gravearbeider) er det Statsforvalteren/Miljødirektoratet som er ansvarlig myndighet og kan vedta pålegg. I saker hvor formålet kun er opprydding har derfor ikke kommunene hjemmel til å følge opp slike saker.

Eldre fyllinger uten synlig forsøpling vil i denne sammenheng være vanskelig å følge opp. Dette med bakgrunn i at en har lite informasjon om hva som evt. ligger i fyllingen. Utgangspunktet her vil være at ansvaret for oppfølging ikke ligger hos kommunen eller at ansvaret er delt. Opprydding av slike fyllinger vil måtte håndteres i samarbeid med Statsforvalteren. Selv da vil det være utfordrende å pålegge grunnundersøkelser eller oppgraving av avfall uten konkret mistanke om hva som ligger i fyllingen. Ofte vil også oppryddingstiltaket kunne medføre større utslipp enn hva som er tilfellet om fyllingen ligger i ro. Dette er vurderinger som må gjøres basert på hva en har mistanke om at fyllingen kan inneholde.

Det finnes også mindre private fyllinger rundt om i kommunen, hvor fare for forurenset grunn er mindre. Dette er ofte fyllinger med hageavfall og diverse skrot. Ved slike fyllinger er problematikken med spredning av fremmede arter et større problem. En ser at slike fyllinger med rester av enkelte hageplanter, kan få store konsekvenser lokalt. Omfanget av slike fyllinger og spredning av fremmede arter er ikke kartlagt i Overhalla. Slik kartlegging vil være svært arbeidskrevende å gjennomføre da fyllinger ofte er små og godt skjult.

Kommunedirektøren vil understreke at kommunen også følger opp saker utenfor vårt myndighetsområde. Slike saker som oppdages eller hvor vi mottar meldinger om forhold rapporteres videre umiddelbart til overordnet myndighet for oppfølging. Kommunen har også kontakt med Statsforvalteren i enkelte saker for å avklare myndighet og hvem som evt. skal følge opp saker hvor oppfølgingen og ansvaret kan være uklart eller omfatte flere ansvarsområder.

Tilsyn og utadrettet virksomhet

I forbindelse med rapporten fra kontrollutvalget har Overhalla kommune gått grundig gjennom hvilke aktiviteter som gjennomføres for å kunne oppdage fortrinnsvis forsøpling, men også annen type forurensning. Det er her tatt for seg aktiviteten knyttet til landbruk og teknisk virksomhet i Overhalla kommune.

Landbruk

I forbindelse med tildeling av produksjonstilskudd og regionale miljøtilskudd gjennomføres det stikkkontroller av enkelte søkere. Miljøkrav som stilles til slike søknader er bl.a. gjødselplaner og plantevernjournaler. Ved søknader om produksjonstilskudd er det landbruksavdelingen selv som velger hvilke områder som skal prioriteres. Her kan en også se på andre miljøaspekter som f.eks.

lagring av rundball, sjekk av gjødsekum og annet. Evt. forsøpling vil kunne oppdages ved slikt tilsyn. Det er 10 % av søkere av produksjonstilskudd og 5 % av søkere av regionale miljøtilskudd som velges ut til kontroll.

Teknisk avdeling

Teknisk avdeling har også utadrettet virksomhet mot både mot landbruk og næringsliv/industri i kommunen, hvor det oppdages og følges opp lokaliteter med forsøpling eller mistanke om forurensning til grunnen:

- Driftsoperatører på vann og avløp er stort sett rundt i kommunen 1-2 ganger i uka og kan oppdage nye lokaliteter og endringer over tid langs de rutene som benyttes.
- Oppsyn med kommunale veger
- Overhalla kommune er også tilsynsmyndighet på enkelte fagområder (mindre avløpsanlegg, oljetanker mm.)
- Byggesaksbehandling – Tilsyn i forbindelse med bygge- og rivearbeid, samt besiktigelse av bygg ved utstedelse av ferdigattest.
- Besøk knyttet til oppmålingsforretning hos private og næringsdrivende

Gjennom systemet Borgermelding (tjeneste hvor innbyggere kan melde inn observasjoner til kommunen) er det også mulig å rapportere forsøpling og andre forhold. Vi mottar med jevne mellomrom henvendelser her om forsøpling, fortrinnsvis i sentrumsområdene, men også i øvrige deler av kommunen. Meldinger her kan leveres både med kontaktinformasjon og anonymt, og det er ment at terskel for å melde inn saker skal være lav.

Utfordringen er i hovedsak knyttet til eldre fyllinger som delvis er overgrodd/overdekket, eller fyllinger som ligger skjult eller i områder hvor få eller ingen ferdes.

Videre arbeid

Overhalla har nylig vedtatt kommuneplanens samfunnsdel hvor det er vedtatt at kommunen skal sikre kvalitet på våre vannressurser og hindre forurensning. I kommunens klima- og miljøplan punkt 3.4.4, er det oppgitt at Overhalla kommune skal jobbe aktivt for at villfyllinger/ulovlige søppelfyllinger blir ryddet.

Det å gjennomføre tilsyn med enkelteierdommer vurderes ikke egnet for å avdekke forsøpling eller forurensningslokaliteter. Tilsyn av enkelteierdommer og evt. oppfølging er svært ressurskrevende, og vurderes derfor lite effektivt. Kommunen har sett på muligheten for å gjennomføre et eget prosjekt for å følge opp dette nærmere. Innledningsvis vil det være nødvendig å gjennomføre en overordnet kartlegging for å få oversikt over omfanget.

Et prosjekt er tenkt gjennomført mot landbruk, industri og annen næringsvirksomhet som frembringer avfall som må håndteres i første omgang. Prosjektet bør gjennomføres i samarbeid med statsforvalteren, slik at en har tilstrekkelig hjemmel til å følge opp lokalitetene som evt. oppdages. Også landbruk, bondelag, næringsliv/industri og vannområdekoordinator bør inkluderes i et slikt arbeid. Også tilgrensende kommuner bør kontaktes for å se på muligheter for samarbeid på tvers av kommunegrenser.

Det er ikke besluttet hvordan et slikt prosjekt kan gjennomføres, men innledningsvis er det sett på muligheten for å gjennomføre en spørreundersøkelse/egenrapportering med evt. stikkkontroller. Utfordringen med en slik framgangsmåte er at få eller ingen ønsker å inkriminere seg selv ved å oppgi at de håndterer avfall ulovlig. Innrømmelse av slike forhold kan medføre både straff og heftelser knyttet til eiendommen.

Når kommunen mottar informasjon om eiendommene som gir oss mistanke om at grunnen kan være forurensset eller inneholde vesentlige mengder avfall, plikter vi å registrere lokaliteten i Miljødirektoratets database Grunnforurensning. Data fra denne basen koordineres med Matrikkelen, og registreringer vil medføre heftelser på eiendommen. For å fjerne heftelsen må en da gjennomføre undersøkelser som viser at det ikke er forurensning eller gjennomføre en opprydding.

En annen tilnærming er å gjennomføre en risikobasert kartlegging langs vassdrag, for å redusere omfanget av et slikt prosjekt. En bør da starte med eiendommer i nedslagsområder til de vassdragene med dårlig eller svært dårlig tilstand jf. miljømål satt i forbindelse med vannforskriften. Dette vil redusere arealet som det er nødvendig å kontrollere betydelig.

Opprydding av fyllinger kan i enkelte tilfeller være kostbart, og for enkelte være vanskelig å håndtere økonomisk. Det finnes per nå ikke støtteordninger for slik opprydding, og prinsippet om at forurensere betaler blir gjeldene.

Konklusjon

Kommunedirektøren vurderer per nå at systemet for å oppdage nye forurensningslokaliteter er tilfredsstillende med den utadrettede virksomheten kommunen allerede har. Saker med forsøpling eller annet fanges opp enten gjennom at kommunen oppdager det gjennom vår virksomhet eller at det meldes inn saker fra innbyggere. Saker som registreres følges opp i tråd med regelverket.

For videre oppfølging er det vurdert å gjennomføre et prosjekt hvor en ser på mulighetene for å kartlegge og registrere de forekomster som per nå ikke er kjent.

Vår ref. 2020/1394–2 bes oppgitt ved henvendelse

Med hilsen

Trond Stenvik
Kommunedirektør

Hanne Marthe Breivik
Teknisk sjef

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen underskrift.

